

Oslo, 9. oktober 2019

Innspill Statsbudsjettet 2020

Sex og samfunn takker for muligheten til å komme med skriftlig innspill til helse- og omsorgskomiteens arbeid med statsbudsjettet for 2020.

Kort om Sex og samfunn

Sex og samfunn ble etablert i 1971 og er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Vårt overordnede mål er å være kompetansedriver innenfor fagfeltet seksuell helse, og Sex og samfunns driver klinisk-, undervisnings- og formidlingsarbeid, der den kliniske delen av arbeidet inkluderer Norges største klinikk for seksuell helse. I 2018 mottok vi i ca. 57 000 henvendelser, inkludert 35 000 konsultasjoner og over 12 000 henvendelser via vår chat-tjeneste. I slutten av 2018 utviklet vi i tillegg en chatbot som skal svare på spørsmål knyttet til prevensjon. Via chatboten mottar vi om lag 1 200 henvendelser per måned.

Vårt innspill omhandler budsjettforslagets Kapittel 762 Primærhelsetjeneste, nærmere bestemt Post 60 Forebyggende helsetjenester og Post 73 Seksuell helse.

Post 60 Forebyggende helsetjenester: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Sex og samfunn ønsker at alle unge i Norge, uansett bosted, skal ha god tilgang til helsestasjon for ungdom, og alle helsestasjonene må tilby et minimum av tjenester. Vi har de siste årene sett en økt satsing på skolehelsetjenesten, og det er veldig positivt. Sex og samfunn mener at det nå er på tide å satse på helsestasjoner for ungdom.

I Nasjonal faglig retningslinjer for det forebyggende og helsefremmende arbeidet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten¹ er det krav om at alle kommuner skal ha et gratis helsestasjonstilbud til ungdom opp til 20 år. I 2017 ble det gjennomført en kartlegging over hvilke kommuner som hadde og hvem som manglet tilbud om helsestasjon for ungdom (HFU).² Kartleggingen viste at 80 prosent av alle kommuner enten hadde egen helsestasjon for ungdom eller at de samarbeidet med andre kommuner om tilbudet. Totalt mangler 85 kommuner tilbud om helsestasjon for ungdom.

Sex og samfunn er i gang med å etablere såkalte HFU-panel i utvalgte byer i Norge, for blant annet å kunne kartlegge tjenestene. Parallelt utvikler vi ungdomspanel i de samme byene, og håper å skape dialog mellom bruker og tjenestetilbyder for å sikre at tilbudet blir best mulig tilpasset målgruppen.

Vi er glade for at «innretningen på tilskudd til styrkning av helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal gjennomgås i 2020».³ Vi er derimot usikre på om midlene bør «innrettes

¹ Helsedirektoratet (2016): [Nasjonal faglig retningslinjer for det forebyggende og helsefremmende arbeidet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten](#).

² Statistisk sentralbyrå (2019): [4 av 5 kommuner har tilbud om helsestasjon for ungdom](#).

³ Regjeringen (2019). [Prop. 1 S \(2019 – 2020\)](#) : side 222

Sex og samfunn

slik at de i større grad kan benyttes til utvikling og drift av digitale tjenester til barn og unge», slik det står i budsjettforslaget. Det gjennomføres nå et program med tittel Digitale tjenester til barn og unge (Digi-ung) for å «samordne digitale tjenester til barn og unge og videreutvikle digital informasjon og tjenester for ungdommer i alderen 13–20 år».⁴ Vi ønsker ikke at digitale tjenester skal prioriteres fremfor fysiske tjenester, da vi vet hvor viktig det er med tilgjengelige lavterskeltilbud nært barn og unge. Personlig helsehjelp, inkludert utredning og diagnostisering, er begrenset via digitale helsetjenester og Helsepersonelloven, som gjelder uavhengig om konsultasjonen gjøres fysisk eller digitalt, begrenser hjelpemulighetene de digitale tjenester har.

Sex og samfunn vil også påpeke at tilbud om helsestasjon for ungdom og prosjektet Digi-ung retter seg mot unge opp til 20 år. Vi etterlyser tiltak som sikrer unge mellom 20-25 år tilgang til lavterskel helsetjenester.

Post 73 Seksuell helse

Seksuell helse er et omfattende tema som får altfor lite omtale i budsjettforslaget. Teksten er i år, som flere år tidligere, i hovedsak en kort situasjonsbeskrivelse av feltet. Budsjettet bør inkludere et klarere narrativ som gir en tydelig retning, og vi ønsker oss mer politikk inn i kapittelet slik at det tydeliggjøres hvilken retning arbeidet for seksuell helse skal ta og hva vi som sivilt samfunn bør fokusere på. Dette er særlig viktig fordi regjeringens strategi for seksuell helse Snakk om det! er for vag og ikke forplikter. Dette er vanskelig med tanke på tilskuddsordningen fra Helsedirektoratet, og derfor må statsbudsjettet legge tydeligere føringer for hvilken retning arbeidet for seksuell helse bør ha.

I dag har én plan to tilskuddsordninger, som vi mener er uryddig. I budsjettforslaget sies det også at det neste år skal legges frem en handlingsplan for å redusere antall uønskede graviditeter og svangerskapsavbrudd. Vi ønsker svar på følgende: Skal denne handlingsplanen ha en ytterligere tilskuddsordning og hvordan skal planen innordnes med nåværende strategi for seksuell helse?

Når det gjelder oppfølgingen av Snakk om det! mener vi at det bør arrangeres en midtveiseevaluering for å vurdere hvor langt vi har kommet og hvor vi må legge en ekstra innsats for å nå målene i strategien innen 2022. Nasjonalt SRHR-nettverk, som Sex og samfunn koordinerer, har selv foretatt en midtveiseevaluering av strategien, og denne ligger tilgjengelig på www.srhr.no.

Dersom vi får mulighet til å stille på muntlig høring i helse- og omsorgskomiteen ønsker vi å adressere tematikk knyttet til abortforebyggende tiltak.

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder

⁴ Regjeringen (2019). [Prop. 1 S \(2019 – 2020\)](#) : side 218